FIL-QORTI TAL-MAĠISTRATI (MALTA)
BĦALA QORTI TA' ĠUDIKATURA KRIMINALI

MAĠISTRAT NATASHA GALEA SCIBERRAS B.A., LL.D.

Kawża Nru: 470/11

Il-Pulizija
(Spettur Spiridione Zammit)

vs

Charles Gouder
(ID 413372 (M))

Illum, 7 ta' Marzu 2022

Il-Qorti,

Wara li rat l-imputazzjonijiet miġjuba fil-konfront tal-imputat **Charles Gouder** ta' 40 sena, iben Carmelo u Doris nee` Mallia, imwieled il-Pieta`, nhar il-5 ta' Lulju 1971, preżentement residenti ġewwa l-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin jew Blokk A, Flat 15, Housing Estate, Ħaż Żabbar, detentur tal-karta tal-identita` bin-numru 413372 (M);

Akkużat illi xhur qabel is-26 ta' Lulju 2011, fil-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin, u f'dawn il-gżejjer:

1) Kellu fil-pussess tiegħu d-droga herojina, speċifikata fl-ewwel Skeda tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi, Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizzazzjoni għall-importazzjoni jew għall-esportazzjoni maħruġa mit-Tabib Prinċipali tal-Gvern skond id-disposizzjonijiet tar-4 u 6 Taqsima tal-Ordinanza u meta ma kienx bil-liċenzja jew xort'oħra awtorizzat li jimmanifattura, jew li jforni d-droga msemmija u meta ma kienx b'xi mod ieħor bil-liċenzja mill-President ta'

Malta li jkollu d-droga msemmija fil-pussess tiegħu u naqas li jipprova li d-droga imsemmija ġiet fornuta lilu għal użu tiegħu skond ir-riċetta kif provdut fir-regolamenti imsemmija u dan bi ksur tar-regoli tal-1939 dwar il-Kontroll Intern tad-Drogi Perikolużi (GN 292/1939) kif sussegwentement emendati u bi ksur tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi, Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta;

2) Kellu fil-pussess tiegħu d-droga kokaina speċifikata fl-ewwel Skeda tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi, Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta, meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizzazzjoni għall-importazzjoni jew għall-esportazzjoni maħruġ mit-Tabib Prinċipali tal-Gvern skont id-disposizzjonijiet tar-4 u s-6 Taqsima tal-Ordinanza u meta ma kienx bil-liċenzja jew xort'oħra awtorizzat li jimmanifattura, jew li jforni d-droga msemmija u meta ma kienx b'xi mod ieħor bil-liċenzja mill-President ta' Malta li jkollu d-droga msemmija fil-pussess tiegħu u naqas li jipprova li d-droga msemmija ġiet fornuta lilu għall-użu tiegħu skont ir-riċetta kif provdut fir-regolamenti msemmija u dan bi ksur tar-regoli tal-1939 dwar il-Kontroll Intern tad-Drogi Perikoluzi (GN 292/1939), kif sussegwentement emendati u bi ksur tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi, Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta;

3) Kellu fil-pussess tiegħu l-pjanta *cannabis* kollha jew biċċa minnha u dan bi ksur tal-artikolu 8(d) tal-Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta;

4) U aktar talli b'hekk sar reċidiv b'diversi sentenzi tal-Qrati, liema sentenzi saru definittivi u ma jistgħux jiġu mibdula ai termini tal-Artikoli 49 u 50 tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

Il-Qorti ġiet mitluba sabiex f'każ ta' ħtija, tapplika l-provvedimenti tal-Artikolu 33A tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

Il-Qorti ġiet mitluba wkoll sabiex barra milli tapplika l-piena skont il-liġi, tordna li jitħallsu l-ispejjeż li għandhom x'jaqsmu mal-ħatra tal-esperti, skond l-Artikolu 533 tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

Semgħet ix-xhieda, rat l-atti kollha tal-każ u d-dokumenti esebiti, inkluż l-Ordni tal-Avukat Ġenerali bis-saħħa tas-sub-artikolu (2) tal-Artikolu 22 tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi (Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta), sabiex din il-kawża tinstema' minn din il-Qorti bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali;

Rat illi fis-seduta tal-25 ta' Ġunju 2013, l-imputat wieġeb li mhux ħati tal-imputazzjonijiet kif miġjuba fil-konfront tiegħu;

Rat illi fis-seduta tal-20 ta' Frar 2015, id-difiża ddikjarat illi ma kinitx ser teżenta lil din il-Qorti, kif preseduta, milli terġa' tisma' l-provi kollha mressqa sa dakinhar quddiem il-Qorti kif diversament preseduta u għaldaqstant talbet li x-xhieda tinstema' mill-ġdid salv għax-xhieda ta' Dr Martin Bajada li nstemgħet minn din il-Qorti kif preseduta, fis-seduta tas-27 ta' Ottubru 2014;

Rat illi fis-seduta tad-29 ta' Jannar 2016, id-difiża ddikjarat illi kienet qegħda teżenta lil din il-Qorti, kif preseduta, milli terġa' tisma' l-provi kollha mressqa quddiem il-Qorti kif diversament preseduta;

Rat illi l-Prosekuzzjoni rrimettiet ruħha għall-provi prodotti u semgħet it-trattazzjoni tad-difiża.

Ikkunsidrat:

Illi in sostenn tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra l-imputat, il-Prosekuzzjoni ressqet is-segwenti xhieda u provi:

1. **John Muscat**, dak iż-żmien Deputat Reġistratur mal-Maġistrat (illum Imħallef) Dr. Edwina Grima, esebixxa proċess verbal redatt mill-Maġistrat (illum Imħallef) Dr. Jacqueline Padovani Grima dwar borża żgħira tal-plastik bi trab abjad suspettuż eroina jew kokaina li nstabet fuq il-persuna ta' priġunier Charles Gouder fil-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin nhar is-26 ta' Lulju 2011.[1]

2. **L-Ispettur Spiridione Zammit** jgħid illi fis-16 ta' Lulju 2012[2] għall-ħabta tal-kwarta (12:15pm), il-Pulizija ġewwa l-Għassa ta' Raħal Ġdid irċevew informazzjoni mill-*Control Room* tal-ħabs illi ġewwa l-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin kien għadu kif instab xi trab abjad fuq il-persuna tal-priġunier Charles Gouder, ossia l-imputat odjern. PS 85 Butters kien mar fuq il-post u mill-investigazzjonijiet irriżulta illi PC 1395 Abela u PC 1555 Casha, għamlu tfittxija fuq il-persuna tal-imputat fiż-żona tad-Debituri u sabu borża żgħira tal-plastik li kien fiha trab abjad fil-qalziet ta' taħt tiegħu. Minn investigazzjoni ulterjuri rriżulta illi l-imputat kien għadu kemm kellu *contact visit* ma' oħtu Tanya Micallef u mas-sieħba tiegħu, Margaret Micallef. Minn studju tal-filmat meħud mis-CCTV *footage* fiż-żona tal-viżitaturi, irriżulta illi Margaret Micallef dehret tpoġġi idejha mal-imputat. Deher ċar illi ballun tond abjad, sussegwentement misjub mill-pulizija, tpoġġa fil-qalziet tal-imputat, minnu stess. L-Ispettur Zammit jgħid illi huwa kien investiga lill-imputat nhar is-26 ta' Lulju 2011 ossia dakinhar stess, u wara li ottjena parir legali qabel l-interrogatorju tiegħu, l-istess

[1] Ara dan il-proċess verbal esebit a fol. 21 tal-proċess.
[2] Huwa evidenti mill-atti proċesswali illi x-xhud hawnhekk kien qed jirreferi għas-26 ta' Lulju 2011.

imputat irrilaxxja stqarrija. Fuq skorta ta' mandat ta' arrest, dakinhar stess, filgħaxija, ġiet arrestata Margaret Micallef, li ġiet mitkellma mill-Pulizija. Hija ammettiet illi kienet hi stess li għaddiet il-borża in kwistjoni lill-imputat. Spjegat li l-imputat tant kien ilu jitlobha biex toħodlu d-droga ġewwa l-ħabs, illi minflok hija ddeċidiet illi tgħaffeġ tliet pilloli *Ponstan* u għaddithomlu. Din kienet l-ewwel darba li qatt għaddietlu xi sustanza ġewwa l-ħabs. L-Ispettur xehed illi mill-analiżi li saret fuq is-sustanza elevata irriżulta li din ma kinitx droga. Huwa żied jisġjega illi l-imputat ġie mixli bl-akkużi kif dedotti kontra tiegħu fid-dawl ta' dak li huwa ammetta fl-istqarrija rilaxxjata minnu. Ix-xhud esebixxa tliet sentenzi fil-konfront tal-imputat, in sostenn tal-addebitu tar-reċidiva, kif ukoll l-istqarrija tal-imputat u r-rapport tal-pulizija dwar il-każ odjern.[3]

3. **PC 1395 David Abela** jixhed illi dakinhar tas-26 ta' Lulju 2011, huwa kien xogħol ġewwa l-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin, fis-sala tal-viżti. Jgħid illi l-imputat kellu viżta m'oħtu u mat-tfajla tiegħu, żewġ persuni li ġieli marru jaraw lill-imputat ġewwa l-ħabs. Waqt li kienet għaddejja din il-viżta, huwa rċieva telefonata li permezz tagħha ġie mwissi sabiex joqgħod attent, għaliex lill-imputat kienu "*ghaddewlu xi haga*"[4]. Il-viżta twaqqfet u l-viżitaturi telqu minn fuq il-post. Ix-xhud u PC 1555 qajjmu lill-imputat u għamlu tfittxija fuq il-persuna tiegħu, waqt liema tfittxija huma sabu li l-imputat kellu toqba fil-qalziet ta' taħt u fiha kien hemm boċċa bi trab suspettuż.[5]

4. **PS 1555 George Casha** jixhed illi fis-26 ta' Lulju 2011, fil-ħin ta' filgħodu, huwa ntalab jassisti il PC 1395 waqt tfittxija li kienet ser issir fuq il-persuna tal-imputat. Spjega illi l-*istrip search* saret wara li kienet intemmet il-viżta li l-imputat kellu ma' żewġ nisa. Waqt it-tfittxija rriżulta li fil-qalziet ta' taħt tal-imputat, fejn il-ħjata tal-keffa, kien hemm toqba u taħt il-keffa tal-istess qalziet ta' taħt kien hemm moħbija borża tal-plastik bl-affarijiet ġo fiha.[6]

5. **Margaret Micallef** xehdet illi dakinhar tas-26 ta' Lulju 2011, hija marret tara lis-sieħeb tagħha, l-imputat, li kien qiegħed ġewwa l-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin. Billi l-imputat kien ċemplilha u qalilha illi kien muġugħ, hija kienet ħaditlu *Ponstan*. Iżżid tgħid illi ma kinitx taf li ma setgħetx iddaħħal mediċina ġewwa l-ħabs. Spjegat illi l-pilloli kienet fetħithom, ħarġet it-trab mill-kapsula li kienu fiha u poġġiet it-trab ġo

[3] Ara din ix-xhieda a fol. 22 sa 25 tal-proċess. Is-sentenzi msemmija jinsabu esebiti a fol. 26 sa 32 tal-proċess, l-istqarrija tinsab esebita a fol. 106 sa 107A (oriġinarjament a fol. 33 u 34 tal-proċess) u r-rapport jinsab esebit a fol. 35 u 36 tal-proċess.
[4] A fol. 37 tal-proċess.
[5] Ara din ix-xhieda a fol. 37 sa 39 tal-proċess.
[6] Ara din ix-xhieda a fol. 40 sa 42 tal-proċess.

borża. Ma tafx għaliex għamlet hekk, minflok għaddiet lill-imputat il-pilloli sħaħ, iżda taf li għamlet ħażin. Il-borża bit-trab għaddietha lill-imputat minn taħt il-mejda waqt il-viżta, għalkemm tgħid illi għamlet hekk mhux għaliex kellha xi ħaġa x'taħbi. Micallef ikkonfermat illi kienet taf li l-imputat kellu l-vizzju tad-droga, iżda sakemm kien jinsab il-ħabs qatt ma kien talabha tgħaddilu d-droga.[7]

Meta kompliet tixhed, l-istess Micallef tgħid illi tiftakar li dakinhar tal-inċident in kwistjoni hija kienet marret iżżur lill-imputat, dak iż-żmien is-sieħeb tagħha, ġewwa l-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin. Tiftakar li kienet ġiet mitkellma mill-Ispettur Spiridione Zammit, iżda ma tiftakarx dwar x'hiex kienu tkellmu. Mistoqsija għaliex dak in-nhar tas-26 ta' Lulju 2011 kienet daħħlet *Ponstan* ġewwa l-ħabs, wieġbet illi dak il-ħin hekk dehrilha u dan peress illi l-imputat kien qiegħed jilmenta minn xi uġiegħ. Għalhekk fetħet il-kapsoli tal-pilloli u battlet it-trab fil-kapsoli ġewwa borża u daħħlet il-borża fuq il-persuna tagħha. Sussegwentement, hija tgħid illi għamlet dan għax l-imputat kien ta' sikwit jitlobha biex toħodlu d-drogi. Tirrepeti li ma tafx għaliex daħħlet it-trab ġo borża flok daħħlet il-pilloli tal-*Ponstan*. Tgħid ukoll illi beżgħet iddaħħal id-droga ġewwa l-ħabs u għalhekk għaddiet *Ponstan* lill-imputat. Beżgħet ukoll mill-imputat li kien qiegħed jinsisti magħha biex toħodlu d-droga ġewwa l-ħabs: "*bdejt nibza biex ma joqghodx incempilli u jghidli biex indahhallu, ghamilt hekk*"[8]. Tgħid illi "*mhux car beda jghidli, hu beda jghidli gibli jew bajda jew kannella*"[9] u tikkonfema li l-imputat kien qiegħed jirreferi għad-droga. It-trab tal-*Ponstan* kien abjad. Iżżid tgħid illi l-borża bit-trab kienet fuqha u għaddiethielu f'idejh, minn taħt il-mejda waqt il-viżta. Għamlet hekk sabiex ma tinqabadx. Tgħid ukoll illi l-imputat ma kienx jaf li dak it-trab li għaddietlu ma kienx droga.[10]

6. Mir-relazzjoni esebita mill-espert tal-Qorti, **ix-Xjenzat Godwin Sammut**, maħtur mill-Maġistrat Inkwirenti fl-atti tal-Inkjesta, jirriżulta illi huwa ngħata dokument wieħed għall-analiżi tiegħu konsistenti f'*envelope* ta' lewn kannella li fih kien hemm biċċa plastik trasparenti li fiha trab ta' lewn abjad. Dwar dan id-dokument l-espert ikkonkluda illi fl-estratti meħuda mit-trab ta' lewn abjad instabet is-sustanza <u>*Mefenamic acid*</u> li hija sustanza li tinsab fil-pilloli *Ponstan* li hija *non-steroidal anti-inflammatory drug*. Din is-sustanza mhix kontrollata bil-liġi.[11]

---

[7] Ara din ix-xhieda a fol. 43 sa 48 tal-proċess.
[8] A fol. 133 tal-proċess.
[9] A fol. 134 tal-proċess.
[10] A fol. 125 sa 136 tal-proċess.
[11] Din ir-relazzjoni tinsab esebita bħala Dok. GS a fol. 7 *et seq* tal-proċess verbal li jinsab esebit a fol. 21 tal-proċess. Ara x-xhieda tal-istess espert a fol. 49 u 50 tal-proċess.

7. **PC 1525 Patrick Farrugia** maħtur fl-inkjesta dwar il-każ odjern bħala *Scene of the Crime Officer* ikkonferma r-relazzjoni tiegħu, li tifforma parti mill-proċess verbal dwar dan il-każ, mil-liema jirriżulta illi ma kien hemm ebda impronti diġitali fuq il-biċċa plastik trasparenti żgħira, konsistenti f'kantuniera ta' borża, li ġie kkonsenjat lilu mix-Xjenzat Godwin Sammut wara li ġie maħtur mill-Maġistrat Inkwirenti fl-inkjesta dwar dan il-każ.[12]

8. **PS 826 Matthew Parnis** maħtur fl-inkjesta bħala *Scene of the Crime Officer*, ukoll ikkonferma r-relazzjoni tiegħu esebita fl-atti tal-inkjesta dwar il-każ. Minn din ir-relazzjoni jirriżulta illi x-xhud ħa ħames ritratti li juru *envelope* tal-karti kannella li fih kien hemm borża kontenenti trab abjad.[13]

9. **L-espert Joseph Mallia** maħtur minn din il-Qorti sabiex jieħu kampjun tal-kaligrafija tal-Ispettur Spiridione Zammit u tal-imputat u jagħmel eżami komparattiv bejn il-firem tagħhom u l-firem ta' Charles Gouder illi jidhru fuq l-istqarrija tas-26 ta' Lulju 2011[14], xehed illi wara li huwa għamel analiżi tal-firem tal-Ispettur Spiridione Zammit u tal-imputat u sar konfront bejn il-firma allegatament ta' Charles Gouder li tidher fuq l-istqarrija in kwistjoni u l-firem tal-Ispettur Spiridione Zammit, instab li l-punti karatteristiċi tal-kaligrafija tal-Ispettur Zammit ma jaqblux mal-kaligrafija li allegatament hija tal-imputat. Mill-banda l-oħra, minn komparazzjoni bejn il-firma allegatament ta' Charles Gouder fuq l-istqarrija u l-firem tal-imputat, irriżulta illi l-punti karatteristiċi tal-firem fuq l-istqarrija huma l-istess punti karatteristiċi kordinati flimkien fil-kitba ta' Charles Gouder. Għalhekk il-firma li fuq l-istqarrija tidher li hija ta' Charles Goulder, ġiet iffirmata minnu stess ossia mill-imputat odjern.[15]

10. **Dr. Martin Bajada** maħtur mill-Maġistrat Inkwirenti bħala espert tekniku fl-inkjesta li saret dwar dan il-każ, sabiex jiġbor *CCTV footage* u *filtered calls* in konnessjoni ma' dan il-każ mill-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin ikkonferma r-relazzjoni tiegħu li tinsab esebita fil-proċess verbal tal-inkjesta. *CCTV footage* relatat mal-każ odjern, mil-liema inħarġu ħames *stills* li juru l-imputat ma' żewġ nisa jifforma parti mill-istess relazzjoni, flimkien ma' reġistrazzjoni ta' tliet *filtered calls* in konnessjoni mal-każ.[16]

---

[12] Din ir-relazzjoni tinsab esebita bħala Dok. PF a fol. 21 *et seq* tal-proċess verbal. Ix-xhieda ta' PC 1525 Patrick Farrugia tinsab a fol. 56 u 57 tal-proċess.
[13] Ara din ir-relazzjoni a fol. 14 *et seq* tal-proċess verbal u x-xhieda ta' PS 826 Matthew Parnis a fol. 58 u 59 tal-proċess.
[14] Ara x-xhieda tal-istess espert a fol. 60 u 61 tal-proċess.
[15] Ara din ix-xhieda a fol. 63 u 64 tal-proċess, il-kampjuni esebiti a fol. 65 u 66 tal-proċess u r-relazzjoni tal-espert a fol. 67 *et seq* tal-proċess.
[16] Din ir-relazzjoni tinsab esebita bħala 'Dok. MB' a fol. 30 tal-proċess verbal, esebit a fol. 21 tal-proċess. Ara x-xhieda tal-istess espert a fol. 110 u 111 tal-proċess.

11. **PC 1267 Adrian Polidano** jgħid illi huwa kien xhud tal-istqarrija rilaxxjata mill-imputat, liema stqarrija huwa rrilaxxjaha wara li ottjena parir legali mingħand l-Avukat (illum Maġistrat) Dr. Yana Micallef Stafrace u ngħata s-solita twissija. Ix-xhud jgħid ukoll illi l-imputat għażel li jiffirma din l-istqarrija, li fil-fatt l-istess imputat iffirma l-istess stqarrija u li huwa rah jagħmel dan, u li din ġiet iffirmatha wkoll minnu u mill-Ispettur Spiridione Zammit.[17]

12. **PS 15 Cyril Butters** li fiż-żmien tal-każ kien PS 85, xehed illi fis-26 ta' Lulju 2011 huwa ġie msejjaħ mill-*Control Room* tal-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin sabiex imur fuq il-post u jieħu rapport wara sejba ta' sustanza suspettata droga, ġewwa l-imsemmija Faċilita`. Meta wasal fuq il-post, huwa ġie mgħarraf li wara viżta li l-imputat kellu ma' xi familjari tiegħu, saritlu tfittxija u dehret toqba fil-keffa tal-qalziet ta' taħt tiegħu. Sussegwentement, fl-istess qalziet instabet sustanza f'pakkett tal-plastik, liema sustanza ġiet ikkonsenjata lilu. Min-naħa tiegħu, huwa nforma b'dan kollu lill-Ispettur Spiridione Zammit li kompla bl-investigazzjoni. Il-PIRS report jindika l-kontenut tal-istess. Ix-xhud esebixxa r-rapport li huwa kien ħejja dwar dan il-każ.[18]

Ikkunsidrat ukoll:

Illi jirriżulta mill-atti probatorji illi nhar is-26 ta' Lulju 2011, oħt l-imputat u s-sieħba tiegħu ta' dak iż-żmien, Margaret Micallef, żaru lill-imputat ġewwa l-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin u waqt din il-viżta, Micallef għaddiet borża tal-plastik kontenenti trab abjad lill-istess imputat. Dan tammettih l-istess Micallef fix-xhieda tagħha, li tixhed illi l-imputat kien ilu jippersisti magħha sabiex iddaħħallu d-droga ġewwa l-ħabs, b'dan madankollu illi stante li beżgħet illi tagħmel dan, hija għaddietlu minflok borża li kienet tikkontjeni sustanza misjuba fil-mediċina *Ponstan*. Dan hija għamlitu billi għaddiet din il-borża lill-imputat minn taħt il-mejda, fil-waqt illi l-imputat qiegħed din il-borża fil-qalziet ta' taħt, fejn fil-fatt instabet mill-pulizija meta saret tfittxija fuqu ftit tal-ħin wara li seħħ dan kollu. Fi kliem Micallef, l-imputat ma kienx jaf li dik il-borża fil-fatt ma kinitx tikkontjeni droga. Il-Qorti m'għandhiex dubju mill-verżjoni tal-fatti kif mogħtija minn Micallef, għaliex huwa evidenti mis-sekwenza tal-fatti kif spjegati minnha, illi Micallef għamlet minn kollox biex turi lill-imputat illi hija fil-fatt kienet qegħda tgħaddilu d-droga u dan fis-sens illi minflok pilloli sħaħ, hija ħadet l-iżbriga illi tqiegħed it-trab kontenut fil-kapsoli, liema trab kien abjad, f'kantuniera ta' borża tal-plastik, daqs li kieku kien droga.

[17] Ara din ix-xhieda a fol. 114 sa 116 tal-proċess.
[18] Ara din ix-xhieda a fol. 118 sa 121 tal-proċess u r-rapport esebit a fol. 122 sa 124 tal-proċess.

Madankollu, in vista tal-fatt illi s-sustanza in kwistjoni ma kinitx droga, kif jirriżulta mill-konklużjonijiet tal-espert ix-Xjenzat Godwin Sammut, Micallef ma ġietx mixlija bir-reat ta' traffikar tad-droga (għalkemm setgħet effettivament tiġi mixlija b'reat ieħor taħt il-Kapitolu 260 tal-Liġijiet ta' Malta) u kif jgħid l-Ispettur Spiridione Zammit waqt ix-xhieda tiegħu, l-imputat ġie mixli bir-reati odjerni fid-dawl ta' dak li huwa stqarr waqt l-interrogatorju tiegħu in konnessjoni mal-każ odjern.

Illi jirriżulta illi l-imputat irrilaxxja stqarrija lill-Pulizija Eżekuttiva nhar is-26 ta' Lulju 2011 u dan wara li huwa ngħata s-solita twissija skont il-liġi, kif ukoll wara li ngħata d-dritt li jottjeni parir legali, liema dritt fil-fatt huwa eżerċitah billi tkellem mal-Avukat Dr. Yana Micallef Stafrace (illum Maġistrat) qabel l-interrogatorju tiegħu.

Jidher mill-atti proċesswali illi l-imputat ikkontesta illi l-firma fuq din l-istqarrija kienet il-firma tiegħu, u għalkemm tali kontestazzjoni ma ġiet ivverbalizzata mkien fl-atti, din il-Qorti kif diversament preseduta ħatret lill-espert Joseph Mallia sabiex jagħmel komparazzjoni bejn il-kaligrafija tal-imputat odjern u l-firma tiegħu fuq l-istqarrija, kif ukoll komparazzjoni bejn il-kaligrafija tal-Ispettur Spiridione Zammut u l-firma tal-imputat fuq l-istess stqarrija. Mill-verbal tas-seduta tat-3 ta' Diċembru 2013, quddiem il-Qorti kif diversament preseduta, jirriżulta hekk:

> "Deher l-espert Joseph Mallia li seduta stante eleva l-kaligrafija tal-imputat.
>
> Xehed bil-gurament Joseph Mallia li esebixxa Dok JM1[19] u JM 2[20].
>
> Joseph Mallia seduta stante qed jirtira Dok JM1 u JM[21] u l-istqarrija esebita bhala Dok SZ4 biex ikun jista' jaghmel ezami komparattiv tal-firem li jidhru fuqhom."[22]

Kif ingħad fis-suċċint tal-provi prodotti, l-imsemmi espert ikkonkluda illi l-firma ta' Charles Gouder fuq l-istqarrija in kwistjoni kienet proprju l-firma tal-imputat odjern. F'dan il-kuntest il-Qorti qegħda tqis ukoll ix-xhieda ta' PC 1267 Adrian Polidano, xhud tal-istqarrija rilaxxjata mill-imputat, li kkonferma li l-imputat iffirma l-istess stqarrija u li huwa stess kien rah jagħmel dan. Jirriżulta fuq li jirriżulta għalhekk illi l-firma fuq l-istqarrija tal-imputat hija proprju l-firma tiegħu u ta' ħadd iżjed.

---

[19] *Handwriting Specimen* tal-Ispettur Spiridione Zammit, li kiteb il-kliem 'Charles Gouder'.
[20] *Handwriting Specimen* tal-imputat, li wkoll kiteb ismu.
[21] Dan id-dokument kellu jaqra Dok. JM2.
[22] Ara a fol. 55 tal-proċess.

Illi jirriżulta wkoll illi l-imputat irrilaxxja din l-istqarrija mingħajr ma ngħata d-dritt għall-assistenza legali waqt l-interrogatorju tiegħu, stante li dan id-dritt ma kienx viġenti fiż-żmien tal-każ odjern.

F'dan ir-rigward din il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem tat-12 ta' Jannar 2016 fil-każ **Mario Borg v. Malta**, kif ukoll għas-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet **The Republic of Malta vs Chukwudi Onyeabor** tal-1 ta' Diċembru 2016, fejn hemmhekk il-Qorti għamlet referenza għal diversi sentenzi tal-Qorti Kostituzzjonali ossia **Carmel Saliba vs Avukat Generali** tas-16 ta' Mejju 2016, **Stephen Nana Owusu vs Avukat Generali** tat-30 ta' Mejju 2016, **Malcolm Said vs Avukat Generali et** tal-24 ta' Ġunju 2016 u **Aaron Cassar vs Avukat Generali et** tal-11 ta' Lulju 2016 u għaddiet sabiex tiddeċiedi illi "*the denial of the right to legal assistance at the pre-trial stage as a result of a systematic restriction applicable to all accused persons must today be held to be in violation of the conditions for the admissibility of an accused's statement*."

Il-Qorti tirreferi wkoll għas-sentenza mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali fil-5 ta' Ottubru 2018, fl-ismijiet **Christopher Bartolo vs Avukat Ġenerali et**, f'liema każ fl-istqarrijiet tiegħu, ir-rikorrenti minkejja li qabel irrilaxxja l-ewwel stqarrija, kien ingħata parir mingħand l-avukat tiegħu li f'dak l-istadju ma jgħid xejn lill-pulizija, huwa xorta waħda rrisponda għad-domandi waqt l-interrogatorju li sarlu, bir-riżultat li stqarr fatti li kienu inkriminanti għalih, in kwantu ammetta li kien jixtri d-droga kemm għall-użu personali tiegħu, kif ukoll sabiex ibiegħ minnha lil terzi. Fis-sentenza tagħha, il-Qorti Kostituzzjonali qalet hekk dwar l-istqarrijiet rilaxxjati mill-istess rikorrenti mingħajr il-jedd ta' assistenza legali waqt l-interrogatorji tiegħu:

> "36. Mill-premess jirrizulta manifest li l-istqarrijiet rilaxxjati mir-rikorrent ser ikollhom kif fil-fatt gja` kellhom quddiem il-Qorti Kriminali impatt fil-proceduri kriminali, mhux in kwantu ghall-ammissjonijiet, izda in kwantu l-kontenut taghhom kien ittiehed in konsiderazzjoni fil-quantum tal-piena imposta fuqu mill-Qorti Kriminali, u issa huwa car li anke l-Qorti tal-Appell Kriminali ser tiehu konsiderazzjoni tal-kontenut tal-istqarrijiet f'dan ir-rigward. Ghalhekk, ghalkemm il-proceduri kriminali ghadhom pendenti u ghalhekk ma jistax f'dan l-istadju jigi determinat jekk kienx hemm lezjoni ta' smigh xieraq f'dawk il-proceduri, jekk l-istqarrijiet jithallew fil-process tal-proceduri kriminali, dawn wisq probabbilment ser isir uzu minnhom mill-Qorti tal-Appell Kriminali bi pregudizzju jew vantagg ghall-akkuzat fil-kwantifikazzjoni tal-piena, kemm dik karcerarja kif ukoll ghal dak li tirrigwarda l-multa li tista' tigi imposta.

37. Fid-dawl tal-premess it-tehid tal-istqarrijiet zgur li ser ikollhom impatt fuq l-ezitu tal-process kriminali u, ladarba dan isir, x'aktarx ser isir ksur tad-dritt tal-rikorrent ghal smigh xieraq tenut kont tal-fatt li dawn gew rilaxxjati mir-rikorrent fl-assenza ta' avukat li jassistih. Ghalhekk huwa xieraq li, filwaqt li f'dan l-istadju ma jistax jinghad jekk kienx hemm lezjoni ta' dan id-dritt fundamentali tar-rikorrent peress li l-proceduri kriminali ghadhom pendenti, dawn ma jithallewx jibqghu fl-inkartament tal-process kriminali." [sottolinear tal-Qorti]

Allura minkejja illi r-rikorrenti f'dak il-każ, kien ingħata l-jedd li jikkonsulta ma' avukat qabel l-ewwel interrogatorju tiegħu u anke eżerċita dan il-jedd, il-Qorti ordnat illi l-istqarrijiet tiegħu ma jitħallewx fl-inkartament la darba kien ser ikollhom impatt fuq l-eżitu tal-proċess kriminali u dan stante illi ma ngħatax il-jedd għall-assistenza legali waqt l-interrogatorji tiegħu. Din kienet ukoll il-konklużjoni tal-Qorti tal-Appell Kriminal fis-sentenza tagħha tal-20 ta' Novembru 2018, fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Claire Farrugia**, f'liema każ dik il-Qorti skartat bħala inammissibbli l-istqarrijiet tal-imputata, waħda minnhom ġuramentata, u dan għaliex għalkemm hija ngħatat id-dritt li tottjeni parir legali qabel l-istqarrijiet tagħha, madankollu hija ma ngħatatx id-dritt li tkun assistita minn avukat waqt l-interrogatorji li sarulha u dan stante li dan id-dritt ma kienx għadu viġenti fiż-żmien in kwistjoni. F'dan is-sens ukoll iddeċidiet l-istess Qorti fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Emad Masoud** tas-16 ta' Mejju 2019 u iżjed riċentement fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Sandro Spiteri** tat-18 ta' Ġunju 2019, f'liema każ, l-imputat kien irrilaxxja stqarrija kemm mingħajr il-jedd li jottjeni parir legali qabel l-interrogatorju tiegħu, kif ukoll mingħajr id-dritt li jkun assistit minn avukat waqt l-istess interrogatorju.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija (Spettur Malcolm Bondin) vs Aldo Pistella** tal-14 ta' Diċembru 2018, f'liema każ l-appellat kien ingħata l-jedd li jottjeni parir legali qabel l-interrogotarju tiegħu u anke eżerċitah, iżda ma ngħatax il-jedd li jkun assistit minn avukat waqt dan l-interrogatorju, stante illi anke f'dak il-każ, fiż-żmien in kwistjoni, dan il-jedd ma kienx viġenti fil-liġi Maltija, il-Qorti Kostituzzjonali reġgħet irribadiet il-konklużjonijiet tagħha fis-sentenza preċedenti fl-ismijiet **Christopher Bartolo vs Avukat Ġenerali et**:

"14. Għalkemm, bħall-ewwel qorti, taqbel mal-appellanti illi f'dan l-istadju għadu ma seħħ l-ebda ksur tal-jedd għal smigħ xieraq, madankollu, kif osservat fil-każ ta' Malcolm Said, il-qorti xorta hija tal-fehma li ma jkunx għaqli li l-proċess kriminali jitħalla jitkompla bil-produzzjoni tal-istqarrija tal-akkużat Pistella ladarba din, għallinqas f'parti minnha, ittieħdet mingħajr ma Pistella kellu l-għajnuna ta' avukat. Għalhekk, għalkemm għadu ma seħħ ebda ksur tal-jedd għal smigħ xieraq, fiċ-ċirkostanzi huwa għaqli illi, kif qalet l-ewwel qorti, ma jsir ebda użu mill-istqarrija fil-proċess kriminali sabiex, meta l-proċess kriminali jintemm,

> ma jkunx tniġġes b'irregolarità – dik li jkun sar użu minn stqarrija li ttieħdet mingħajr ma l-interrogat kellu l-għajnuna ta' avukat – li tista' twassal għal konsegwenzi bħal tħassir tal-proċess kollu."

Fil-każ ta' **Philippe Beuze vs Belgium** deċiż mill-*Grand Chamber* tal-Qorti Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fid-9 ta' Novembru 2018, dik il-Qorti reġgħet adottat il-kriterju tal-*overall fairness of the proceedings* sabiex tistħarreġ jekk seħħitx o meno leżjoni tad-dritt għal smigħ xieraq. Għalkemm sabet li f'dan il-każ seħħet vjolazzjoni tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni, il-Qorti mxiet lil hinn minn dawk id-deċiżjonijiet li fihom instabet vjolazzjoni tal-imsemmi artikolu għaliex kien hemm restrizzjoni sistematika fil-liġi domestika tad-dritt ta' persuna suspettata jew arrestata ta' aċċess għall-avukat, u ddeċidiet illi l-Qorti għandha dejjem tistħarreġ iċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, tenut kont ta' numru ta' kriterji, mhux eżawrjenti, elenkati fid-deċiżjoni tagħha. Dik il-Qorti qalet hekk fid-deċiżjoni tagħha:

> "(γ) Relevant factors for the overall fairness assessment
>
> 150. When examining the proceedings as a whole in order to assess the impact of procedural failings at the pre-trial stage on the overall fairness of the criminal proceedings, the following non-exhaustive list of factors, drawn from the Court's case-law, should, where appropriate, be taken into account (see Ibrahim and Others, cited above, § 274, and Simeonovi, cited above, § 120):
>
> (a) whether the applicant was particularly vulnerable, for example by reason of age or mental capacity;
>
> (b) the legal framework governing the pre-trial proceedings and the admissibility of evidence at trial, and whether it was complied with – where an exclusionary rule applied, it is particularly unlikely that the proceedings as a whole would be considered unfair;
>
> (c) whether the applicant had the opportunity to challenge the authenticity of the evidence and oppose its use;
>
> (d) the quality of the evidence and whether the circumstances in which it was obtained cast doubt on its reliability or accuracy, taking into account the degree and nature of any compulsion;
>
> (e) where evidence was obtained unlawfully, the unlawfulness in question and, where it stems from a violation of another Convention Article, the nature of the violation found;

(f) in the case of a statement, the nature of the statement and whether it was promptly retracted or modified;

(g) the use to which the evidence was put, and in particular whether the evidence formed an integral or significant part of the probative evidence upon which the conviction was based, and the strength of the other evidence in the case;

(h) whether the assessment of guilt was performed by professional judges or lay magistrates, or by lay jurors, and the content of any directions or guidance given to the latter;

(i) the weight of the public interest in the investigation and punishment of the particular offence in issue; and

(j) other relevant procedural safeguards afforded by domestic law and practice."

F'dak il-każ, meta l-Qorti Ewropea ġiet biex teżamina dawn il-kriterji fil-kuntest taċ-ċirkostanzi li kellha quddiemha, fil-waqt illi saħqet illi kienet qed issib vjolazzjoni tal-Artikolu 6 fid-dawl ta' diversi fatturi meħudha lkoll flimkien u mhux kull fattur meqjus separatament, ikkunsidrat *inter alia* illi fl-istess każ, ir-restrizzjonijiet fuq id-dritt tal-aċċess għall-avukat kienu estensivi u dan fis-sens illi l-akkużat ġie interrogat waqt li kien fil-kustodja tal-pulizija mingħajr ma qabel ingħata l-opportunita` li jottjeni parir legali jew li jkollu avukat preżenti u fil-kors tal-investigazzjoni ġudizzjarja li seħħet wara, ma ngħatax il-possibilita` li jkun assistit minn avukat, kif lanqas ma ngħata dan id-dritt f'atti investigattivi oħrajn sussegwenti. F'dawk iċ-ċirkostanzi, mingħajr ma ngħata informazzjoni ċara dwar id-dritt tiegħu għas-silenzju, huwa rrilaxxja stqarrijiet dettaljati u sussegwentement ta wkoll verżjonijiet differenti dwar il-fatti, bir-riżultat illi għamel stqarrijiet, li għalkemm ma kinux inkriminanti fis-sens restrittiv ta' din il-kelma, effettwaw sostanzjalment il-posizzjoni tiegħu, speċjalment fir-rigward ta' akkuża partikolari. Dawn l-stqarrijiet ġew ilkoll ikkunsidrati bħala ammissibbli fil-proċeduri kontra tiegħu. In oltre tali stqarrijiet kellhom rwol importanti fil-proċeduri u fir-rigward ta' akkuża minnhom, kienu jiffurmaw parti integrali mill-provi li a bażi tagħhom huwa nstab ħati.

Fil-każ deċiż mill-Qorti Kostituzzjonali fl-ismijiet **Paul Anthony Caruana vs Avukat Ġenerali et** nhar il-31 ta' Mejju 2019, l-attur ilmenta minn ksur tal-jedd tiegħu għal smiegħ xieraq fid-dawl tal-fatt illi ma ngħatax id-dritt tal-aċċess għall-avukat kemm qabel irrilaxxja l-istqarrija tiegħu lill-pulizija kif ukoll waqt l-interrogatorju tiegħu, u għaldaqstant talab lill-Qorti kemm sabiex tiddikjara illi ġew leżi d-drittjiet fundamentali tiegħu kif sanċiti fl-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u fl-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea, kif ukoll sabiex takkorda dawk ir-

rimedji effettivi inkluż li tannulla, tħassar u tirrevoka s-sentenza mogħtija fil-konfront tiegħu mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, li permezz tagħha kien instab ħati tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra tiegħu u ġie kkundannat għal terminu effettiv ta' priġunerija.

F'dan il-każ, wara li rreferiet għall-każ ta' **Ibrahim and Others v. United Kingdom** deċiż mill-Qorti Ewropea fit-13 ta' Settembru 2016 u kompliet illi allura l-fatt waħdu li persuna ma tkunx tħalliet tingħata l-għajnuna ta' avukat waqt l-interrogazzjoni, ukoll jekk ma kienx hemm raġunijiet impellenti għal dan in-nuqqas, ma huwiex biżżejjed biex, *ipso facto*, jinsab ksur tal-jedd għal smigħ xieraq, iżda wieħed irid iqis il-proċess fit-totalità tiegħu, il-Qorti Kostituzzjonali għamlet referenza wkoll għad-deċiżjoni f'**Beuze v. Belgium** u għall-kriterji hemmhekk indikati (u fuq ċitati minn din il-Qorti) li a bażi tagħhom wieħed għandu jeżamina l-proċeduri fl-intier tagħhom fid-dawl tal-impatt tan-nuqqasijiet proċedurali fl-istadju ta' qabel il-proċeduri. Il-Qorti kompliet hekk dwar l-ilment tal-attur:

"20. Fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjoniiet, l-aggravju tal-attur – safejn igħid illi "l-fatt waħdu illi persuna li tkun instabet ħatja ma tkunx tħalliet tikkonsulta ma' avukat tal-fiduċja tagħha fil-mument tal-investigazzjoni u l-għotja ta' stqarrija lill-pulizija, minħabba restrizzjoni sistematika fil-liġi maltija, awtomatikament ikun ifisser illi saret vjolazzjoni tad-dritt fundamentali tas-smigħ xieraq ta' dik l-istess persuna taħt l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea" – huwa ħażin u huwa miċħud.

21. Fil-każ tallum kien hemm raġuni tajba għala l-attur ma tħalliex ikellem avukat qabel jew waqt l-ewwel interrogazzjoni. Ir-raġuni hi li kien hemm il-ħsieb li ssir controlled delivery lil terza persuna li kienet tipprovdi lill-attur bid-droga, u biex din l-operazzjoni tirnexxi kien meħtieġ li l-attur ma jitħalla jikkomunika ma' ħadd biex ma titwassalx il-kelma lil dan it-terz.

...

23. L-attur ingħata t-twissija li trid il-liġi qabel ma ta l-istqarrija, u ma saret ebda allegazzjoni li l-istqarrija saret fiċ-ċirkostanzi msemmija fl-art. 658 tal-Kodiċi Kriminali. ... Ħlief għall-fatt li ma kellux avukat dak il-ħin, l-attur ma ressaq ebda argument serju kontra l-validità u l-veraċità tal-istqarrija.

24. Għandu jingħad ukoll illi l-attur ma nżammx aktar milli kien meħtieġ biex tirnexxi l-operazzjoni tal-controlled delivery; dakinhar stess kien meħlus u seta' liberament ikellem avukat.

25. Barra minn hekk, <u>l-istqarrija magħmula lill-pulizija ma kinitx ir-raġuni li wasslet għall-kundanna tal-attur</u>: l-attur instab ħati mill-qorti ta'

ġurisdizzjoni kriminali għax ammetta l-ħtija għal dawk l-akkużi li ma ġewx ritirati. Dan għamlu fil-preżenza tal-avukat wara li ikkonsulta miegħu u quddiem maġistrat li wissih bil-konsegwenzi tal-ammissjoni u tah l-opportunità li jeħodha lura.

26. Tassew illi l-attur igħid illi kien kondizzjonat bil-fatt li kien ġà ta stqarrija lill-pulizija qabel ma ammetta quddiem il-qorti...

27. Dan jista' f'ċerti ċirkostanzi jkun fattur relevanti, iżda fil-każ tal-lum l-attur seta' jiċħad dak li stqarr fl-istqarrija u wkoll, jekk tassew kif qal hu kien fis-sakra meta għamilha u għalhekk l-istqarrija ma għamilhiex "volontarjament", jikkontestaha taħt l-art. 658 tal-Kodiċi Kriminali – seta' saħansitra jirtira l-ammissjoni li għamel quddiem il-qorti – għax il-qorti ta' ġurisdizzjoni kriminali, presjeduta minn ġudikant togat, kienet taf biżżejjed, fid-dawl tas-sentenza ta' Salduz, li kienet ingħatat qabel, li ma kellhiex toqgħod fuq l-istqarrija weħedha, aktar u aktar jekk tkun ġiet irtirata, jekk ma jkunx hemm xiehda oħra li ma tħallix dubju dwar il-ħtija. Bilkemm għalfejn ngħidu wkoll illi l-attur kien inqabad in flagrante, bi kwantità ta' droga fuq il-persuna tiegħu u fid-dar fejn kien joqgħod.

28. Il-qorti aktar temmen illi l-attur ammetta quddiem il-qorti mhux għax kondizzjonat bl-istqarrija li kien ta iżda għax kien jaf bix-xiehda l-oħra kontrieh u biex jieħu l-benefiċċju, li fil-fatt ingħata, taħt l-art. 29 tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi [Kap. 101]." [sottolinear ta' din il-Qorti]

F'każ iżjed riċenti deċiż mill-Qorti Kostituzzjonali nhar is-27 ta' Settembru 2019, fl-ismijiet **<u>Graziella Attard vs Avukat Ġenerali</u>**, f'liema każ il-posizzjoni legali kienet dik adoperata qabel l-10 ta' Frar 2010 u għalhekk qabel ġie fis-seħħ id-dritt ta' persuna suspettata jew arrestata li jottjeni parir legali qabel l-interrogatorju tiegħu, wara li rreferiet ukoll għall-każ **<u>ta' Beuze v. Belgium</u>**, l-istess Qorti kkonkludiet illi:

"10. Madanakollu, billi ċ-ċirkostanzi fejn il-persuna interrogata tista' ma titħalliex tkellem avukat huma l-eċċezzjoni aktar milli r-regola, u din il-qorti għandha s-setgħa li tagħti rimedju fejn issib li disposizzjoni li tħares dritt fondamentali mhux biss "qiegħda tiġi" iżda wkoll meta "tkun x'aktarx sejra tiġi miksura", din il-qorti hija tal-fehma, kif osservat fis-sentenza mogħtija fl-24 ta' Ġunju 2016 fl-ismijiet <u>Malcolm Said v. Avukat Ġenerali</u>, **<u>illi ma jkunx għaqli</u>** – partikolarment fid-dawl ta' inkonsistenzi fis-sentenzi tal-Qorti Ewropea li joħloq element ta' imprevedibilità, kif jixhdu l-posizzjonijiet konfliġġenti li ħadet fil-każ ta' Borg u f'dak ta' Beuze – **<u>illi l-proċess kriminali jitħalla jitkompla bil-produzzjoni tal-istqarrija mogħtija mill-attriċi lill-pulizija</u>** għaliex tqis illi, fiċ-ċirkostanzi, in-nuqqas ta' għajnuna ta' avukat ma kienx nuqqas li ma jista' jkollu ebda

> konsegwenza ta' preġudizzju għall-attriċi, aktar u aktar meta fl-istqarrija ammettiet sehma fir-reat." [enfasi ta' din il-Qorti]

Fl-istess sentenza, il-Qorti Kostituzzjonali tenniet ukoll is-segwenti:

> "18. Il-qorti tqis illi l-ordni li l-istqarrija titneħħa mill-inkartament, aktar milli rimedju għal ksur li, wara kollox, għadu ma seħħx, huwa garanzija tal-integrità tal-proċess u wkoll fl-interess pubbliku, biex ma jiġrix l-proċess kontra l-attriċi jkollu jitħassar wara li jintemm, b'ħela ta' ħin u riżorsi, li tkun forma oħra ta' inġustizzja għax il-liġijiet għandhom iħarsu mhux biss lil min hu mixli b'reat iżda wkoll lil min jista' jkun vittma ta' reat.
>
> 19. Il-qorti għalhekk terġa' ttenni li ma jkunx għaqli li jsir użu mill-istqarrija waqt il-proċess kriminali ...".

Huwa evidenti illi fil-każ odjern, jeħtieġ li din il-Qorti teżamina ċ-ċirkostanzi li għandha quddiemha mhux mill-ottika ta' ksur tal-jedd għal smigħ xieraq stante li m'għandhiex kompetenza li tagħmel dan, iżda sempliċiment mil-lat tal-valur probatorju li għandha tingħata l-istess stqarrija, tenut kont madankollu tal-ġurisprudenza fuq indikata. Mis-suespost, il-Qorti jidhrilha illi fil-każ ta' Beuze, sabiex sabet vjolazzjoni tal-jedd tal-akkużat għal smigħ xieraq, il-Qorti Ewropea fil-valutazzjoni tagħha tal-*overall fairness of the proceedings* straħet ħafna fuq il-fatt illi l-akkużat ma ngħatax aċċess għall-avukat qabel u/jew waqt l-interrogatorji diversi li sarulu, illi fl-istqarrijiet tiegħu għamel dikjarazzjonijiet inkriminanti u illi fir-rigward ta' akkuża partikolari, l-istqarrijiet tiegħu kellhom impatt tali illi wasslu għal sejbien ta' ħtija. Fil-każ ta' Paul Anthony Caruana, imbagħad, fil-waqt illi ma sabitx ksur tad-dritt tal-attur għal smigħ xieraq, il-Qorti Kostituzzjonali qieset bħala fattur determinanti l-fatt illi huwa nstab ħati mill-Qorti tal-Maġistrati mhux fid-dawl tal-istqarrija rilaxxjata minnu lill-pulizija, iżda a bażi tal-ammissjoni tiegħu fil-proċeduri. Effettivament din il-Qorti tinnota illi dejjem tibqa' kunsiderazzjoni determinanti kemm l-istqarrija rilaxxjata mingħajr il-jedd ta' aċċess għall-avukat, ikollha impatt fuq l-eżitu tal-proċeduri, jew fi kliem ieħor fuq is-sejbien ta' ħtija tal-imputat.

Fil-każ odjern, fid-dawl tal-bqija tal-provi mressqa mill-Prosekuzzjoni, l-unika prova li tista' twassal sabiex l-imputat jinstab ħati tal-ewwel (1), tat-tieni (2) u tat-tielet (3) imputazzjonijiet kif dedotti fil-konfront tiegħu, hija <u>biss u unikament</u> l-istqarrija rilaxxjata mill-imputat. Altrimenti skartata l-istqarrija, ma jibqgħux provi fl-atti li jistgħu jwasslu għal sejbien ta' ħtija fl-imputat, fil-grad rikjest mil-liġi. Għaldaqstant, huwa ċar illi kemm il-darba l-Qorti tqis l-istqarrija tal-imputat bħala prova f'dawn il-proċeduri, din ser ikollha impatt determinanti u deċiżiv fuq l-eżitu tal-istess.

Għalhekk fid-dawl ta' dawn is-sentenzi u anke tal-ġurisprudenza tal-Qrati tagħna u tal-Qorti Ewropea hemmhekk ċitati, il-Qorti jidhrilha illi m'għandhiex tistrieħ fuq l-istqarrija tal-imputat u qegħda tiskartaha. Dan naturalmnent japplika wkoll għal dik il-parti tax-xhieda tal-Uffiċjal Prosekutur fejn jirreferi għal dak li qal l-imputat fl-istqarrija tiegħu.

Il-Qorti qed tqis ukoll illi fis-sentenza tagħha tas-7 ta' Jannar 2020 fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Carmel Polidano, Michael Mercieca, *Omissis***, il-Qorti tal-Appell Kriminali għamlet rassenja tal-ġurisprudenza l-iżjed riċenti, kemm tal-Qrati Maltin kif ukoll tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem dwar din il-kwistjoni u rrikonixxiet illi kien hemm tibdil sostanzjali fid-deċiżjonijiet mogħtija mill-Qorti Ewropea dwar dan il-punt. Il-Qorti għamlet referenza għal **Beuze v. Belgium**, kif ukoll għas-sentenzi tal-Qrati Maltin li rreferew għal din id-deċiżjoni, fosthom **Il-Pulizija vs Maximilian Ciantar** tal-Qorti tal-Appell Kriminali tas-27 ta' Frar 2019, fejn il-Qorti straħet fuq l-istqarrija tal-imputat, abbinata ma' provi oħrajn, minkejja li l-imputat ma ngħatax id-dritt li jkun assistit minn avukat waqt l-interrogatorju tiegħu, fil-waqt illi kien ingħata l-jedd għall-parir legali qabel tali interrogatorju, **Paul Anthony Caruana vs Avukat Ġenerali et** fuq ċitata, kif ukoll **Stephen Pirotta vs Avukat Ġenerali et** tas-27 ta' Settembru, 2019 fejn il-Qorti Kostituzzjonali sabet li r-rikorrenti ma ġarrab ebda ksur tal-jedd tiegħu għal smiegħ xieraq bil-fatt illi ma kienx ingħata l-għajnuna ta' avukat waqt l-interrogazzjoni tiegħu u dan wara li kkunsidrat illi:

> "Fil-każ tallum ma jista' jkun hemm ebda dell ta' dubju li l-attur kien ħati tal-imputazzjonijiet imressqa kontra tiegħu, kif wara kollox għarfet l-ewwel qorti stess. L-ewwel qorti għarfet ukoll illi l-qrati ta' ġurisdizzjoni kriminali waslu għall-konklużjoni tal-ħtija tal-attur bis-saħħa ta' xiehda oħra barra l-istqarrija tiegħu. Meqjus il-proċess kriminali fl-intier tiegħu, ma jistax jingħad illi l-attur ma ngħatax smigħ xieraq: kellu għarfien tal-provi kollha mressqa kontrih u ma ntweriex li nżamm mistur xi tagħrif li kellha l-pulizija; kellu għajnuna ta' avukat waqt il-proċess quddiem il-qorti; kellu fakoltà jressaq xhieda u jagħmel konto-eżami tax-xhieda tal-prosekuzzjoni; instab ħati bis-saħħa ta' xiehda oġġettiva li, ukoll jekk ma tqisx l-ammissjoni tiegħu, rabtitu mal-inċident u ma setgħetx tħalli dubju dwar il-ħtija tiegħu." [sottolinear ta' din il-Qorti]

Il-Qorti tal-Appell Kriminali rreferiet ukoll għas-sentenza mogħtija ricentement fl-ismijiet **Farrugia vs. Malta**, reża finali fis-7 ta' Ottubru 2019, mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, li wkoll ikkonfermat il-posizzjoni li ttieħdet fil-każ ta' Beuze u kompliet hekk:

> "Illi l-izvillup fl-interpretazzjonijiet dwar il-jedd ta' smiegh xieraq kif moghtija mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fosthom fis-

sentenzi sucitati fl-ismijiet 'Beuze vs Belgium' moghtija mill-Grand Chamber u s-sentenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fl-ismijiet 'Farrugia vs. Malta' gia gie rifless fil-pozizzjoni li l-Qorti Kostituzzjonali u l-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) qeghdin jiehdu meta jikkunsidraw jekk kienx hemm ksur tal-jedd ta' smiegh xieraq. Jirrizulta li hemm zvillup fis-sens li l-fatt li stqarrija tkun ittiehdet minghajr il-prezenza tal-Avukat skont dawn l-ahhar sentenzi mhumiex awtomatikament jigu kkunsidrati bhala li jiksru d-dritt ghal smiegh xieraq izda li qieghed jittiehed kont tal-proceduri fit-totalita' taghhom sabiex jigi determinat jekk kienx hemm lezzjoni o meno tad-dritt ghal smiegh xieraq.”

Hawnhekk il-Qorti rreferiet ukoll għas-sentenza tal-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali) tas-17 ta’ Ottubru 2019, fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta’ Malta vs Martino Aiello** u dan wara referenza kostituzzjonali li saret lilha mill-Qorti tal-Appell Kriminali fid-9 ta’ April 2018, liema referenza ġiet deċiża billi l-Qorti ddikjarat illi:

“fic-cirkostanzi tal-kaz mhux ser ikun jirrizulta ebda lezjoni tad-dritt fondamentali tal-akkuzat Martino Aiello ghal smigh xieraq kif sancit bl-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali jekk isir uzu fil-guri kontra tieghu mill-istqarrija li huwa rrilaxxja lil pulizija fid-dsatax (19) ta' Ottubru tas-sena elfejn u erbatax (2014) ...”.

Dan wara li l-istess Prim’Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali) ikkunsidrat illi dan il-każ kien kemmxejn differenti minn dak ta’ Aldo Pistella, fuq ċitat, in kwantu kuntrarjament għal Pistella, Aiello kien irrinunzja għad-dritt tiegħu li jikkonsulta ma’ avukat qabel l-interrogatorju tiegħu u ma ġiex muri li huwa xtaq li jkollu avukat preżenti waqt l-interogazzjoni. In oltre fil-fehma tal-Qorti, ir-rikorrenti naqas milli juri li huwa kellu jitqies bħala persuna vulnerabbli u lanqas irriżultat xi prova fis-sens illi ċ-ċirkostanzi li fihom ittieħdet l-istqarrija kienu għalih intimidanti. Ir-rikorrenti lanqas ma attakka l-volontarjeta` tal-istqarrija tiegħu u ma qajjem l-ebda lment dwar l-istess stqarrija, iżda talab lill-Qorti Kriminali sabiex ikun jista’ jressaq eċċezzjoni dwar l-inammissibilità tal-istqarrija biss minħabba dak deċiż mill-Qorti Ewropea fil-każ ta’ Borg. Finalment, qieset ukoll illi kien fl-interess pubbliku li jiġi investigat u mressaq sabiex jiġi ġudikat mill-Qrati ta’ ġurisdizzjoni kriminali stante li nqabad in flagrante jittraffika d-droga f’Malta. Din is-sentenza ġiet ikkonfermata mill-Qorti Kostituzzjonali permezz tas-sentenza tagħha tas-27 ta’ Marzu 2020, fejn l-istess Qorti qieset ukoll illi:

> “21. L-istqarrija in kwistjoni m’hijiex l-unika prova għal dak li jirrigwarda x’ġara fit-18 ta’ Ottubru, 2014. Mill-atti tal-proċeduri kriminali jirriżulta li l-appellant kien qiegħed isuq il-vettura li fiha nstabet id-droga. Kif il-vettura niżlet minn fuq il-catamaran twaqqfet mill-pulizija li għamlu tfittxija u sabu d-droga fil-vettura. L-appellant stess meta xehed fis-seduta tad-9 ta’ Jannar, 2019 quddiem l-ewwel Qorti, qal li l-pulizija arrestawh meta kellu d-droga.” [sottolinear ta’ din il-Qorti]

Fis-sentenza tagħha **Il-Pulizija vs Carmel Polidano et** imbagħad, il-Qorti tal-Appell Kriminali kkonkludiet illi:

> “Din il-Qorti temfasizza li d-dritt li suspettat ikollu Avukat prezenti minn stadju bikri tal-investigazzjoni mhijiex limitata ghal persuni kkunsidrati vulnerabbli. Anke persuni li kellhom diversi kundanni precedenti kontra taghhom u li ghalhekk huma intizi fil-mod ta' kif jittiehdu l-interogazzjonijiet kif ukoll persuni li l-Avukat Generali jirreferi ghalihom bhala b'esperjenza f'varji oqsma tan-negozju ukoll ghandhom dritt li jkollhom Avukat prezenti minn stadju bikri tal-investigazzjoni. Il-ligi ma tiddistingwix bejn persuna u ohra. Huwa d-dritt ta' kull persuna li jkun assistit minn Avukat anke matul l-interrogazzjoni. Mhuwiex kontestat li fiz-zmien li ttiehdu l-istqarrijiet kif ukoll ix-xhieda ta' uhud mill-akkuzati quddiem l-espert Vincent E. Ciliberti fl-istadju tal-inkjesta, l-ligi ma kinitx taghti jedd lil suspettati biex ikollhom Avukat prezenti waqt it-tehid tal-istqarrija. Biss pero' issa li l-ligi tipprovdi ghal dan id-dritt, huwa rikonoxxut u accettat li d-dritt ghal smiegh xieraq ghandu jigi rispettat minn stadju bikri tal-investigazzjoni.
>
> Din il-Qorti filwaqt li tirrikonoxxi li kien hemm zvilupp sinifikattiv f'dawn l-ahhar xhur, fejn il-Qrati qeghdin iharsu lejn il-proceduri fit-totalita' taghhom sabiex jigi deciz jekk kienx hemm lezzjoni tad-dritt ghal smiegh xieraq, din il-Qorti tissotolinea li bl-ebda mod ma hemm uniformita' fil-kunsiderazzjonijiet u decizjonijiet tal-Qrati dwar jekk stqarrijiet u dikjarazzjonijiet mehuda matul l-investigazzjoni minghajr id-dritt tal-prezenza tal-Avukat jilledux id-dritt ghal smiegh xieraq. Din il-Qorti ma ghandha l-ebda kompetenza biex tiddeciedi dwar lezjoni o meno ta' dritt fundamentali izda trid tiddeciedi biss jekk ghandhiex tiehu in konjizzjoni stqarrijiet u dikjarazzjonijiet ohra fl-istadju tal-investigazzjoni minghajr id-dritt li suspettati jkunu assistiti minn Avukat. Din il-Qorti ghalhekk tqis li gialadarba qieghdin fi stadju ta' revizjoni, filwaqt li bl-ebda mod ma hija tiddikjara li sehh xi ksur tad-dritt ghal smiegh xieraq, tiddeciedi li sabiex ma jkunx hemm ir-riskju ta' xi ksur, kwalunkwe dikjarazzjoni, stqarrija jew xhieda moghtija mill-imputati Carmel Polidano, Michael Mercieca u Muhammad Saleem fl-istadju tal-investigazzjoni u l-inkjesta minghajr il-prezenza tal-Avukat bhala inammissibli.”

Is-sentenzi fuq ċitati huma lkoll konkordi f'aspett speċifiku u ċioe` li f'kull każ l-istqarrija ma kinitx l-unika prova mressqa in sostenn tal-akkużi dedotti. F'dan il-każ, anke kif ser jirriżulta mill-konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti u kif wara kollox tenna wkoll l-Ispettur Spiridione Zammit fix-xhieda tiegħu, għajr għall-istqarrija m'hemmx provi oħrajn li jistgħu jsostnu l-imputazzjonijiet miġjuba kontra l-imputat u għalhekk, il-Qorti tqis illi jkun perikoluż li ssib ħtija fl-imputat unikament u esklussivament a bażi ta' din l-istess stqarrija. Għaldaqstant, il-Qorti hija tal-fehma li fil-każ odjern, l-istqarrija m'għandhiex tingħata valur probotarju.

Ikkunsidrat ulterjorment:

Magħmula dawn il-konsiderazzjonijiet u wara li fliet bir-reqqa l-atti proċesswali, il-Qorti hija tal-fehma illi m'hemmx prova fl-atti li tista' twassal għal sejbien ta' ħtija fl-imputat dwar ir-reati li huwa jinsab mixli bihom.

Fl-ewwel lok tqis illi l-imputazzjonijiet kif miġjuba fil-konfront tal-imputat jagħmlu referenza għax-xhur qabel is-26 ta' Lulju 2011. Kif ingħad, is-sustanza li nstabet fil-pussess tal-imputat nhar is-26 ta' Lulju 2011, ma kinitx skedata fil-liġi u la kienet eroina, la kokaina u lanqas *cannabis* ai termini tal-imputazzjonijiet odjerni. In oltre dak li xehdet Margaret Micallef fil-konfront tal-imputat odjern ossia illi huwa beda jinsisti magħha li teħodlu d-droga ġewwa l-ħabs, juri *semmai* illi l-imputat kien jikkonsma d-droga, iżda bl-ebda tiġbid tal-immaġinazzjoni ma tista' din issarraf f'xi prova illi allura fix-xhur ta' qabel meta huwa kien jinsab ġewwa l-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin, huwa kien fil-pussess tal-eroina, tal-kokaina jew tal-*cannabis.*

Tqis ukoll illi fil-mori tal-inkjesta ġie maħtur Dr. Martin Bajada bħala espert tekniku sabiex jiġbor il-filmat u r-reġistrazzjoni tal-*filtered calls* b'rabta mal-inċident illi seħħ fil-jum tas-26 ta' Lulju 2011. Mir-relazzjoni li ppreżenta Dr Martin Bajada jirriżultaw CD b'filmat u ħames ritratti li ttieħdu bħala *stills* mill-istess filmat. Il-filmat jidher illi huwa reġistrazzjoni ta' dak li kien għaddej waqt il-viżta li l-imputat kellu fil-każ odjern. Minn dan il-filmat jidher biċ-ċar il-passaġġ ta' borża tal-plastik trasparenti bit-trab abjad ġo fiha li għadda minn id ta' mara, minn taħt il-mejda, għal għand il-priġunier.

Madankollu, kif diġa` ingħad, stabbilit illi s-sustanza misjuba ma kinitx droga u illi l-filmat huwa limitat għal dak li seħħ nhar is-26 ta' Lulju 2011, il-filmat kif ukoll ir-ritratti huma rrilevanti għall-fini tal-imputazzjonijiet odjerni.

Dwar il-*filtered calls*, b'kollox tlieta, imbagħad, il-Qorti semgħet il-kontenut tar-reġistrazzjonijiet. Tqis fl-ewwel lok illi l-Prosekuzzjoni baqgħet ma ressqet l-ebda xhud sabiex jikkonferma li dawn kienu *filtered calls* ta' telefonati li għamel l-imputat, jew lil min saru dawn it-telefonati, jew inkella meta saru. Kull ma

jirriżulta mir-relazzjoni ta' Dr. Martin Bajada huwa illi Dok. MB 2 jikkonsisti f'reġistrazzjoni ta' tliet *filtered calls* fir-rigward tal-każ odjern. Lanqas ma jirriżulta mill-istess relazzjoni, min kien li kkonsenja din ir-reġistrazzjoni lill-imsemmi espert.

Tqis ukoll illi fi tnejn mit-tliet *filtered calls* jinstema' leħen ta' raġel li huwa differenti mil-leħen li jinstema' fit-telefonata l-oħra. Kif ingħad, fil-waqt li ressqet il-kontenut tar-reġistrazzjoni bħala prova, il-Prosekuzzjoni naqset milli tressaq prova dwar min kienet il-persuna li kienet qegħda tagħmel dawk it-telefonati. Fir-reġistrazzjoni qatt ma jissemma isem il-persuna li qegħda tagħmel it-telefonata. Il-Qorti żgur illi ma tistax tassumi li din il-persuna kienet propjru l-imputat odjern u dan iżjed u iżjed meta l-Qorti għandha f'idejha tliet *filtered calls* li fihom il-leħen mhuwiex l-istess wieħed.

Il-Qorti semgħet attentament dawn ir-reġistrazzjonijiet li ġew preżentati u tqis illi l-kontenut tagħhom huwa indikattiv ta' trattattivi u negozjar dwar droga u l-konsenja tal-istess lill-persuna li qegħda tagħmel it-telefonata. Il-persuna li tirċievi tnejn mit-tliet telefonati huwa raġel illi qiegħed jintalab jiġbor il-flus mingħand persuna, jħallas lil persuna oħra u finalment jieħu l-oġġett akkwistat u jħallih depożitat ġewwa l-Faċilita` Korrettiva ta' Kordina bħala ikel biex jiġi mgħoddi lil min kien qiegħed jagħmel it-telefonata.

Il-Qorti tqis ukoll illi anki li kieku l-Prosekuzzjoni seħħilha tistabilixxi għas-sodisfazzjon tal-Qorti li kien proprju l-imputat li kien qiegħed jagħmel dawk it-telefonati, jibqa' l-fatt illi xorta waħda ma seħħilhiex tipprova li l-imputat kien fil-pussess tad-droga waqt illi kien qiegħed ġewwa l-ħabs. Kemm il-darba l-imputat talab li tiġi kkonsenjata lilu d-droga u għamel arranġamenti sabiex jirċeviha, ma jfissirx illi din qatt waslet għandu u li allura kien fil-pussess ta' xi droga għal fini tal-prova dwar l-ewwel, it-tieni u t-tielet imputazzjonijiet kif dedotti.

Għaldaqstant, fid-dawl tas-suespost, skartata l-istqarrija tal-imputat u fin-nuqqas ta' provi oħrajn li jistgħu jwasslu lill-Qorti għal sejbien ta' ħtija fil-grad rikjest mil-liġi, il-Qorti ma tistax issib lill-imputat ħati tal-ewwel tliet imputazzjonijiet miġjuba kontra tiegħu. Ifisser ukoll illi la darba mhijiex tinstab reita` fl-imputat dwar l-istess, il-Qorti ma tistax issib lill-imputat ħati tal-addebitu tar-reċidiva.

Konklużjoni

Għal dawn il-motivi, il-Qorti qed issib lill-imputat mhux ħati tal-imputazzjonijiet kollha miġjuba kontra tiegħu u qegħda tilliberah minnhom.

Tordna d-distruzzjoni tas-sustanza esebita in atti hekk kif din is-sentenza tgħaddi in ġudikat u u dan taħt il-ħarsien tar-Reġistratur li għandu jirrediġi proċess verbal li jiddokumenta l-proċedura tad-distruzzjoni, liema dokument għandu jiġi nserit fl-atti ta' din il-kawża mhux aktar tard minn ħmistax-il jum minn tali distruzzjoni.

Natasha Galea Sciberras
Maġistrat